

“Je hoeft echt geen tropenarts te z

Huisarts Said Hamed slaat graag een brug tussen de gezondheidszorg en nieuwkomers in Nederland. Hij is directeur van Huisartsen Zorggroep Babylon, die zorg levert aan asielzoekers. “Schrik niet, houd je niet afzijdig, want vandaag zit deze man of vrouw in het asielzoekerscentrum, maar morgen in jouw spreekkamer.”

Said Hamed en zijn vrouw Vian Al Zaher, die ook huisarts is, zijn oorspronkelijk afkomstig uit Syrië en Irak. Na veel omzwervingen, ze woonden onder andere in Rusland, arriveerden ze in 2000 in Nederland. Het echtpaar heeft veel meegemaakt, ze verbleven in opvangcentra met hun ernstig zieke dochtertje. Hamed mocht de eerste jaren niet werken in het medische circuit, wat hij als een kwelling ervoer. Hij deed vrijwilligerswerk als tolk. Het is allemaal goed gekomen. De dochter is intussen twintig en, in de woorden van haar vader, een pittige tante. En Hamed en zijn vrouw hebben twee normpraktijken: De Schaapskamp in Bommel en De Zwaluw in Elst. De

naam van de praktijk is met reden gekozen: “Een zwaluw is een trekvogel die lange afstanden aflegt en op het platteland de nabijheid van mensen opzoekt. Als aankondiger van de lente staat hij symbool voor geluk, gezondheid en veiligheid.”

Beide huisartsenpraktijken zijn onderdeel van de Babylonholding, ook asiel-

zoekerszorg, medische advisering en cosmetische geneeskunde vallen onder de moedermaatschappij.

Multicultureel

Nadat Hamed zijn BIG-registratie gehaald had, specialiseerde hij zich tot huisarts. Niet meteen zijn eerste keuze, maar nu is hij er blij mee. “Een vrije

“Dé gezondheid van dé vluchteling bestaat niet, de verschillen tussen individuen en herkomstlanden zijn te groot”

Gezondheidszorg voor asielzoekers

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) heeft vanaf 2009 de uitvoering van de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA) in handen gegeven van zorgverzekeraar Menzis.

Menzis COA Administratie (MCA) verzorgt onder andere de landelijke inkoop en contractering, declaratieverwerking en polisadministratie. Voor de organisatie van huisartsenzorg heeft Menzis het eerstelijns Gezondheidscentrum voor Asielzoekers opgericht (GCA).

GC A biedt vanuit ruim 90 opvanglocaties huisartsenzorg aan alle asielzoekers in de COA-opvang. 24-uurs bereikbaarheid is geregeld via de GCA Praktijklijn. GC A-teams, bestaande uit een huisarts, praktijkverpleegkundige, consultant GGZ en praktijkassistent, houden

overdag spreekuur. In avond-, nacht- en weekenduren kunnen asielzoekers via de GC A Praktijklijn terecht bij een huisartsenpost.

De GC A Praktijklijn is een medisch callcentrum dat 24/7 bereikbaar is. Doktersassistenten (triagisten) en een huisarts beantwoorden hier spoedvragen van asielzoekers. Een landelijk digitaal HIS biedt inzage in het patiëntendossier van elke asielzoeker.

Het verstrekkingenpakket van de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA) komt grotendeels overeen met dat van de Zorgverzekeringswet en de AWBZ. Asielzoekers betalen geen eigen bijdrage en geen eigen risico. Op basis van de RZA maken ze aanspraak op zorg in natura.

vogel als ik bedenkt graag dingen, wil innoveren en gaat graag van de ene naar de andere plek.” Als huisarts in het asielzoekerscentrum in Wageningen en als medisch adviseur voor de centrale staf van het Gezondheidscentrum voor Asielzoekers (GC A) bedacht Hamed dat hij de doelgroep méér zou kunnen bieden, gezien zijn achtergrond en brede kennis van talen en culturen. Hij zag dat veel collega-huisartsen door een overvolle praktijk niet nóg meer zorg op zich konden nemen. En wat hem ook niet ontging, was de huiver bij sommige huisartsen voor asielzoekers als patiënt. Zo ontstond Huisartsen Zorggroep Babylon, die gespecialiseerd is in zorgverlening aan organisaties waar multiculturaliteit speelt. GC A heeft de zorggroep gecontracteerd voor het leveren van huisartsenzorg aan asielzoekers. De huisartsen van de zorggroep werken ook als regie/telefoon-arts mee aan de Praktijklijn GC A.

ijn”

Presentatie

Hoe geeft u vorm aan de zorg voor asielzoekers? Wat is er anders? “Steeds weer het woord ‘anders’! Alleen de communicatie is anders. Maar met bijvoorbeeld dove patiënten is dat ook zo. Je hoeft echt niet plotseling tropenarts te worden. Maar ik weet niets van de voorgeschiedenis van zo’n patiënt, hoor ik collega’s zeggen. Dat overkomt je op de huisartsenpost ook, zeg ik dan. Je kunt het heel moeilijk en beladen maken. Mijn advies is: *take it easy*. Kijk, luister en beoordeel, net zoals je anders doet. Vertrouw op je kennis en ervaring.”

De presentatie van klachten kan deels gekleurd zijn door de cultuur waaruit patiënten komen. Wereldburger Hamed waagt zich, wars als hij is van stereotypering en generalisering, pas na lang aandringen aan voorbeelden. “Mensen uit Oost-Europa willen een klacht nog wel eens heel groot maken, vooral als het om kinderen gaat. Ik begrijp die bezorgdheid. Als een Afrikaanse man zegt dat hij suicide wil plegen, slaat de schrik me om het hart. Als een Arabier in bloemrijke taal en met brede gebaren vertelt dat zijn einde nadert, maak ik me niet meteen grote zorgen.”

Dé gezondheid van dé vluchteling bestaat niet, benadrukt Hamed. De verschillen tussen individuen en herkomstlanden zijn te groot. “Niet generaliseren, een patiënt is een patiënt.” Globaal vraagt tandzorg vaak aandacht en PTSS en maag- en slaapstoornissen komen frequent voor.

Voldaan

Het Nederlandse zorgsysteem stelt nieuwkomers voor raadsels. “In andere landen ga je met maagpijn regelrecht naar de internist. Dat is wel gemakkelijk, leg ik dan uit, maar bijvoorbeeld een dreigend hartinfarct kan gemaskeerd worden door maagpijn. Zo ver-

Said Hamed: “Mijn advies is: *take it easy*. Kijk, luister en beoordeel, net zoals je anders doet.”

lies je kostbare tijd. De huisarts is de poortwachter die met jou meedenkt en ervoor zorgt dat je zonder omwegen op de juiste plek terechtkomt. Als ik merk dat begrip en acceptatie groeien, voel ik me voldaan.”

Verwacht u een toevloed van asielzoekers in de eerste lijn? “Het grotere aantal patiënten zal nog meer bereidheid om te helpen van ons vragen. Maar goede zorg is onafhankelijk van het aantal.” Over die bereidheid tot hulp maakt Hamed zich geen zorgen. Op de onlangs

gehouden Huisartsenbeurs in Utrecht kwamen opvallend veel, vaak jonge huisartsen naar de GC A-stand met de vraag hoe ze konden helpen. Hamed deelde *Manakish* en *Safayeh* uit, Libanese en Syrische pannenkoeken. Ze vlogen weg. <<

Tekst: Els van Thiel